

איפור: סבטלנה קריחילי

מיקי מלץ. "הבנתי שאני חייבת לחיות את חיי, כמו שאני רוצה אותם"

אפשר לומר שהלכתי 40 שנה במדבר

היא הייתה ילדת פלא, זכתה בתחרויות שירה, הופיעה בטלוויזיה והוזמנה לבית הנשיא. אבל החוויות הקשות שהביאה החשיפה גרמו למיקי מלץ להירתע מפרסום טקסטים אישיים, ולבחור לעבוד דווקא בעיתונות. לאחרונה, גם בזכות הגיל, הבינה שלא תוכל להסתתר לנצח. ספר השירים שלה, "מגיע זמן", יצא לאור בימים אלה

אם אייפעס יחליטו בספר השיאים של גינס להכתיר את אלון פת העולם בהבשלה אטית, מיקי מלץ תהיה מועמדת לתואר. בגיל 52 היא מוציאה לאור ספר שירים ראשון, רק 44 שנה אחרי שהוכתרה רשמית כילדת פלא ששיריה זיכו אותה בפרסים, ביקורים בבית הנשיא, ראיונות בעיתונות ובטלוויזיה וספר בוסר. בשנים האלה היא כתבה. למעשה, היא מעולם לא חזרה לכתוב, אבל ההבשלה – כלומר, הניכונות שלה להישפ ולפרסם טקסטים אישיים מאוד – זה, כאמור, לקח זמן. מלץ בילתה את העשורים האחרונים בעיתונות. למען הגילוי הנאות יש לציין כי פרשה מעבודתה כעורכת ב"לאשה" רק לפני חודשים ספורים. הפרישה שלה לוותה בהחלטה לעזוב כליל את העולם שאליו נכנסה בתקופת התיכון ("מעריב לנוער"), המשיכה בו בצבא ("במחנה") ומאו ("עיתון תל-אביב", "העיר", "מעריב", "את", "מנטה", "לאשה"), היא שם. אבל בואו נחזור לשלב ילדת הפלא. מלץ נולדה בקריית-מוצקין. ילדה חולמנית אבל שנונה, שכמו היום נטתה לשקוע מדי פעם בעולמה הפנימי ולהגיח משם מצוידת בתובנות. "הייתה לי ילדות חביבה מאוד", היא אומרת. "היינו משחקים על גדות נחל הפוארה, ערוץ יבש בקריית-ביאליק, שבתחתיתו זרף לו זרוף של מי ביוב. בגיל שש כתבתי את השיר הראשון שלי, בחרויים ובמשקל, באותיות דפוס, והוא שמור אצלי עד היום.

"מרגע שהתחלתי, הבנתי שזה הדבר שאני אוהבת ויודעת לעשות. אני זוכרת איך בגיל שמונה נכנסה לכיתה שלנו האחראית על עיתון בית הספר ואמרה שאוספים חומרים, ואנחנו מתבקשים לכתוב חיבורים או שירים. זה עשה לי מיד קליק במוח. לא קראתי שירים, אבל ידעתי שזה הרבר שלי. השיר שלי 'בהרים' התפרסם וזה נתן לי חותמת רשמית של ילדת פלא, מעבר לזה שאמא שלי העריצה את כתיבתי עוד הרבה קודם."

משאלת מוות

כשמלץ הייתה בת עשר, היא זכתה במקום הראשון בתחרות "שירו שירי שלום". זאת הייתה ראשיתה של שרשרת זכיות בתחרויות שירה, כולל מקום ראשון בתחרות נוספת בבית הנשיא, שלכבודה הלחינה את שירה ושרה אותו בעצמה, ומקום שני בתחרות של עיתון ילדים. "שם היססו לתת לי מקום ראשון, אחרי שצלצלו כדי לברר אם אכן כתבתי את השיר בעצמי", היא מסבירה. "האמת היא שלא אהבתי לכתוב לתחרויות, אבל אמא שלי עוררה אותי".

- לא היית הנערה המיוסרת שחושפת את קרביה בשירים נוגים. "ממש לא. מההתחלה הייתי מקצוענית, התמקדתי בטכניקה, בקצב, במשקל, לא נגעתי בכלל ברגשות. בגיל 12 יצא ספר שירי בהוצאת 'עקר', ובו כיכבו בעיקר עננים מסולסלים שרבעו בפאתי מערב, שפנים וחרגרי לים, חולר שפגש עכבר, אבל כל השירים היו כתובים כמו שצריך. הייתי בעננים. אני זוכרת את הנסיעה לרפוס בתל-אביב כאחד הימים המאושרים בחיי, לא ישנתי בלילה מרוב אושר. וכל הילדים בכיתה שלי היו נפלאים וחמודים ופרגנו לי".
- ואי? "ואו הגיע החלק הרע. הקבוצה שלנו בשומר הצעיר התמוגה עם כיתה מבית ספר אחר, והייתה מין תחרות סמויה בין הכיתות. הילדים מבית הספר האחר לא הפסיקו לרדת עליי, עד כדי כך שנכנסתי לדיכאון ורציתי למות. לא עשיתי ניסיונות מעשיים למות, אבל זה זכור לי בתור רגש נורא ומתמשך, שאני אפילו לא יכולה לומר בדיוק כמה זמן הוא נמשך".
- לא היו לך חברות שתמכו בך? "היו לי חברות, אבל תמיד הייתי מופנמת. כמו שלא דילגתי כל היום וספרתי לכולם כמה כיף לי שהספר יצא ושמראיינים אותי בעיתונים, כך לא חשפתי כמה רע לי".
- בספר הנוכחי, "מגיע זמן", את דווקא חושפת לא מעט פחדים, חרמות, שיברונות לב. "חצי מהשירים בספר עוסקים בחוויה הכי בסיסית שלי: הרצון לצאת לאור והפחד שמונע את זה. אני חושבת שבאופן טבעי הייתי אמורה להמיר שירי בכתובה אישית של שירים או תסריטים, והתגובות הקשות האלה מנעו

את זה. לא הלכתי לשם, הלכתי למקומות בטוחים יותר כמו עיתונות". בהורמנות זו היא מבקשת להחמיא "למעצבת התותחת עדה רוטנברג, שעיצבה את עטיפת הספר, ולאמנית יעל רשף, שעיצמה. הייתי מחמיאה גם למנקרת המקצועית שניקרה את השירים, אבל היא ביקשה לא לציין את שמה, כי התעקשתי שכמה מילים בספר יהיו מנקרות – בכוונה – בטעות", היא אומרת.

לא רציתי ילדים

השירות ב"במחנה" (אם לא זה, כל שירות צבאי אחר היה הורג אותי או מביא אותי לאשפור) זכור לה כתקופה נעימה במיוחד, שכללה חיים בתל-אביב הנחשקת ("מגיל אפס פנטזי שיהיה לי טלפון עם קידומת 03"), ימי בטלה נינוחים ("מעודי לא הייתי שופה כל כך") וכתובה במרור הסאטירי "פרה קדושה" (עם עמיר שינקמן, יוהר כהן ויאיר לפיד), שהיה הבלחה משונה, ביקורתית, מלאת תעוזה שקשה למצוא היום. "למרות שזה ממש לא מתאים לי, זרמתי באופן טבעי לעיתונות", אומרת מלץ.

"ברירת המחדל שלי היא לא לצאת מהבית ואפילו לא לפתוח את הדלת"

● ונשארת שם כ-30 שנה. "בסתר לבי ידעתי שאני צריכה להיות משוררת. לא העזתי לצאת החוצה. כתבתי שלושה מחזות שגנוזי, תסריט לטלוויזיה שגנוזי, רומן שאולי לא אגנוז, ושירים. אני כנראה אטית כמו זחל, והבעיטה הקשה בבטן שקיבלתי בילדות גרמה לי כנראה לשמור על עצמי, לא להגיע למצב שבו יוכלו לעשות לי את זה שוב. אפשר לומר שהלכתי 40 שנה במדבר, מגיל 12 עד גיל 52, ורק עכשיו הגעתי".

מלץ, אישה מצחיקה, משתמשת במיני תיאורים ומטפורות משעשעות כדי לתאר את עצמה כמי שחיה חיים פנימיים סודיים. היכולת שלה להסתפק בחברת עצמה ובהרהוריה ויצירותיה, באה גם לידי ביטוי מעשי: "כשאני הולכת לישון אני נועלת את הדלת וסוגרת את הבריה, ולפעמים עוברים שלושה ימים ופתאום אני שמה לב שלא פתחתי את הבריה. ברירת המחדל שלי היא לא לצאת מהבית ואפילו לא לפתוח את הדלת", היא אומרת.

במשך השנים ניהלה כמה מערכות זוגיות, חלקן ממושכות וכללו מגורים משותפים. "במבט לאחור אני רואה שברוב הקשרים האלה נכנסתי ויצאתי בדיוק אותו דבר, בלי להשאיר שם חלקים מהלב שלי. עד כדי כך שאני לא מבינה בשביל מה הייתי שם. גם במערכות האלה התחבאתי מאחורי זהות בדויה. הייתי שם, אבל לא ממש הייתי אני. שמרתי על עצמי מוגנת ורק בגיל 35 התאהבתי לראשונה".

ההתאהבות הזו התאפשרה, היא אומרת, בזכות משבר שעברה במקום העבודה אז. "ידעתי שאני צריכה לעזוב את העבודה, לא הצלחתי לאכול ולשתות וכנראה התייבשתי. הייתה לי הזיה שבה אני נער שהולך ביער ומגיע לקצה צוק שמתחתיו תהום ענקית. בלית ברירה קפצתי לתהום, ומיד הפכתי לנשר שהגיע לצד השני. למחרת התפטרתי, החלמתי ומיד התאהבתי התאהבות מטורפת, ואחריה עוד אחת – כאילו משהו שהיה בי מת, התעורר לחיים".

● ולקח לך עוד 17 שנה להוציא את כל זה לאור. מה אפשר לך פתאום לצאת מהקליפה?

"כשאת מגיעה לגיל 50, עם גלי החום וההזעות וההסמקות וכל הדברים המשונים שקורים לגוף, את מבינה פתאום שגם אם לא חשבת שזה יקרה לך אייפעס, גם את, אפילו את, תזדקני ותמותי. בבת אחת הבנתי שאני חייבת לחיות את חיי כמו שאני רוצה אותם, ולא רק להסתתר ולעבור את השנים איכשהו מתחת לרדאר".

והחיים כמו שהיא רוצה אותם הם כאלה: חיים של כתיבה ויצירה, גם בלי פרנסה יציבה ברקע. "ואני לא מתחרטת שלא עשיתי ילדים", היא עונה בהפתעה לשאלה שאני מופתעת לשמוע את עצמי שואלת, ואפיי לו מלווה בהתנצלות ש"רוב האנשים עושים אותם כדי להשאיר אחריהם משהו".

"אף פעם לא התחברתי לזה", היא אומרת. "היה לי ברור שאני לא רוצה ילדים. רציתי לכתוב, להתפרסם ולקבל הכרה, אבל לא ילדים, חס וחלילה". ■